

Posudek oponenta

Předložená diplomová práce představuje zatím nejdůkladnější analýzu dětmi vyprávěných vtipů v linii dosud vypisovaných textů na katedře (viz např. A. Holou) a snese patrně i srovnání s publikovanou literaturou, rozhodně s tou českou.

Analýza a vývojová komparace se týká techniky vtipů, kde se autorka nechala podrobně inspirovat Freudovou knihou „Vtip a jeho vztah k nevědomí“.

Věnuje se však i jiným autorům v oblasti dětského vtipu, např. slavné Wolfensteinové a dalším. Teorie v diplomové práci není omezena jen „Teoretickou část“, ale vrací se ještě v „Diskusi“, což je velice správné.

Empirická část spočívá ve sběru, v analýzách dle kategorií techniky a v srovnávacích úvahách podle věku (1. – 9. třída ZŠ) a podle pohlaví žáků. Kategorie jsou do určité míry dílem autorky samé, byť tedy inspirované Freudem.

K práci nemám výhrad, je mimořádně dobrá a je do ní nainvestováno velké množství kognitivní práce. Také jistota, s jakou se operuje při třídění vtipů, je ohromující; je vidět, že autorka už to s cvikem „má v oku“ a dokázala by jistě do svého modelu bleskově zařadit každý nový vtip, zatímco ostatní bychom se s tím trápili.

Nelze ji kárát, že sem nezařadila analýzy, které by se týkaly dalších aspektů vtipů, jako jsou jejich záměry a motivy.

Několik poznámek.

Vyčítání Freudovi (zejména na s. 76), že za vtip nepovažuje všechny vtipy, které by děti za vtipy považovaly, mi nepřipadá moc logická. Freud zakládá vtip, a v tom je jeho originalita, na technice, nikoli na smíchu nebo na považování něčeho za něco podle úzu; vtipem pro něj může být i šroubovaný bonmot, který moc k smíchu nebyl ani v jeho, natož pak v dnešní době.

Ohledně jeho technik mi není z textu diplomové práce jasné, zda autorka ví, že kromě jednotlivých technik (s. 38 u Freuda v českém vydání), kde uvádí i speciálně ad I. Zhuštění (Verdichtung), považuje tuto „vtipovou práci“ za obecnější matrici některých dalších, speciálnějších technik. Analogicky je obecnějším mechanismem i tzv. přesun či posunutí (Verschiebung).

Tyto mechanismy jsou stejné jako ve snové práci a podle některých interpretů odpovídají i strukturalistickému, Jakobsonovu pojetí podobnosti vs. styčnosti či soumeznosti, paradigmatu vs. syntagmatu, metafoře vs. metonymii. Autorčiny úvahy na s. 18 mi v tomto bodě nejsou moc jasné, zhuštění tam neuvádí.

Nezdá se mi, že je možné používání techniky ve vtipech přímo porovnávat s Piagetovými obdobími, zejména ne s formálními operacemi, jen na základě toho, že „už v tomto věku“. Na to by se musela rozepsat struktura formálních operací a ta pak porovnat se strukturou vtipů podle technik. Je zjevný nárůst jakési intelektuální složitosti, ale nejsou rozepsány jednotlivé kroky, co musím udělat, abych pochopil vtip toho či onoho řádu.

V Praze 11. 5. 2014

doc. Miloš Kučera, CSc.